

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 1565/2023
24.04.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића и Марије Терзић, чланова већа, у парници тужилаца АА из ... и ББ из ..., чији је заједнички пуномоћник адвокат Иван Иванковић, из ..., против туженог ЈП „ЕПС“ Београд, Огранак РБ „Колубара“ Лазаревац, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужилаца, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 4333/22 од 27.01.2023. године, у седници одржаној 24.04.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 4333/22 од 27.01.2023. године тако што се одбија као неоснована жалба туженог и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Лазаревцу П1 344/22 од 05.12.2022. године и **ОДБИЈА СЕ** захтев туженог за накнаду трошкова парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиоцу АА накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 92.700,00 динара, а тужиоцу ББ у износу од 83.200,00 динара, у року од 8 дана од дана достављања преписа ове пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Лазаревцу П1 344/22 од 05.12.2022. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца АА и обавезан тужени да на име мање исплаћене зараде по основу сменског рада тужиоцу исплати појединачне износе одређене у овом ставу изреке са законском затезном каматом почев од доспелости сваког појединачног износа до исплате, као и да на досуђене износе уплати за тужиоца доприносе за пензијско и инвалидско осигурање Републичком фонду за ПИО. Ставом другим изреке усвојен је тужбени захтев тужиоца ББ и обавезан тужени да на име мање исплаћене зараде по основу сменског рада тужиоцу исплати појединачне износе одређене у овом ставу изреке са законском затезном каматом почев од доспелости сваког појединачног износа до исплате, као и да на досуђене износе уплати за тужиоца доприносе за пензијско и инвалидско осигурање Републичком фонду за ПИО. Ставом трећим изреке обавезан је тужени да тужиоцима на име трошкова парничног поступка исплати износ од 319.450,00 динара са законском затезном каматом од извршности одлуке до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 4333/22 од 27.01.2023. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу првом и другом изреке, тако што је одбијен, као неоснован тужбени захтев тужилаца којим су тражили да се обавезе тужени да им на име мање исплаћене зараде по основу сменског рада за период од јула 2016. године до децембра 2020. године исплати појединачне месечне износе са законском затезном каматом од доспелости до исплате, као и да за тужиоце на досуђене новчане износе уплати доприносе за обавезно пензијско и инвалидско осигурање Републичком Фонду за ПИО запослених. Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима парничног поступка, садржано у ставу трећем изреке првостепене пресуде па је одбијен, као неоснован захтев тужилаца за накнаду трошкова парничног поступка а обавезани су тужиоци да туженом накнаде трошкове првостепеног поступка у износу од 7.478,13 динара. Ставом трећим изреке, обавезани су тужиоци да туженом накнаде трошкове другостепеног поступка у износу од 29.912,52 динара. Ставом четвртим изреке одбијен је захтев тужилаца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужиоци су благовремено изјавили ревизију због погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ 72/11...18/20), па је нашао да је ревизија тужилаца основана.

У поступку није учињена битна повреда одредба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци су у радном односу код туженог. У утуженом периоду обављали су рад тако што су сваки други дан радили у времену од 07,00 до 19,00 часова, односно по 12 часова. Организација рада је таква да тужиоци мењају другог запосленог на истом радном месту сваког другог дана, с тим што један дан раде од 07,00 до 19,00 часова, а други дан им је пауза и тако се циклус редовно понавља. Тужени приликом обрачуна и исплате зараде тужиоцима зараде није увећао за рад по основу сменског рада за 8,9% сходно одредби члана 38. став 1. тачка 4. Посебног колективног уговора туженог. Висина потраживања тужилаца на име мање исплаћених зарада по основу сменског рада утврђена је оценом налаза и мишљења судског вештака.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да је тужилац обављао рад у сменама и усвојио је тужбене захтеве тужилаца за исплату увећаних зарада по том основу са припадајућим доприносима.

По оцени другостепеног суда, рад тужиоца није сменски рад те им не припада увећање зарада за сменски рад, због чега је преиначио првостепену одлуку и одбио тужбене захтеве тужилаца.

По оцени Врховног суда, становиште другостепеног суда није правилно.

Законом о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05...95/18) у члану 63. прописано је да је рад у сменама организација рада код послодавца према којој се запослени на истим пословима смењују према утврђеном распореду, при чему измена смена може да буде континуирана или са прекидима током одређеног периода дана или недеља (став 1), да запослени који ради у сменама је запослени који код послодавца код кога је рад организован у сменама у току месеца посао обавља у различитим сменама најмање трећину свог радног времена (став 2). Одредбом члана 108. став 4. истог закона прописано је да општим актом и уговором о раду могу да се утврде и други случајеви у којима запослени има право на увећану зараду, као што је увећање зараде по основу рада у сменама.

Посебним колективним уговором за Електропривреду Србије („Службени гласник РС“, бр. 15/15...38/18) у члану 7. став 2. тачка 2. прописано је да послодавац доноси одлуку о распореду, почетку и завршетку радног времена, полазећи од следећег: на радним местима где процес рада траје непрекидно, рад се организује у сменама, при чему се под сменским радом подразумева рад у две (по 12 сати) или више смена (по 6 или 8 сати) у току радног дана када на истим средствима за рад, раде наизменично најмање два запослена, или две групе запослених, при чему измена смена може бити континуирана или са прекидима током одређеног периода дана или недеља, док је одредбом члана 38. став 1. тачка 4. прописано да се основна зарада запосленог увећава за рад у сменама за 8,9%.

Према директиви Европске уније 2003/88 – ЕС сменски рад је дефинисан као начин организације рада у коме радници мењају једни друге на истом радном месту у складу са одређеним обрасцем, укључујући и образац ротирања, који може бити непрекидан или са прекидима (континуиран или дисконтинуиран), изискујући потребу да радник ради у различито време током одређеног периода дању или ноћу, а турнус се у свом језичком значењу изједначава са сменским радом (per turnum, по реду, редом). Директива Европске уније није извор права али њена садржина помаже у тумачењу појма сменског рада који наши закони не садрже.

Имајући у виду утврђене чињенице да тужени није извршио увећање зарада тужиоцима према наведеним законским одредбама и одредбама Колективног уговора које су важиле у спорном периоду, да су тужиоци у утуженом периоду радили по моделу радног времена 12 (рад) – 36 (одмор) – 12 (рад), Врховни суд налази да је првостепени суд правилно усвојио тужбене захтеве тужилаца и обавезао туженог на исплату тражених разлика у заради по основу сменског рада, са припадајућим доприносима. По оцени Врховног суда, када се запослени на истом послу смењују према унапред утврђеном редоследу, ради се о сменском раду. Наиме, рад у сменама је рад који се непрекидно или са прекидима ради у најмање 2 смене, било дневне или ноћне, односно таква организација рада у коме радници мењају једни друге на истом радном месту у складу са одређеним обрасцем, укључујући образац ротирања, који може бити непрекидан или са прекидима у различито време током одређеног периода дана или ноћи. Како је у конкретном случају код оваквог режима рада постојао континуитет, те имајући у виду и чињеницу да је сменски рад признат у општем акту тужене (Посебни колективни уговор за Електропривреду Србије), што указује између осталог да рад са наведеним моделом радног времена представља сменски рад, то је по оцени Врховног суда правилан закључак првостепеног суда да тужиоци, у смислу одредбе члана 108. став 4. Закона о раду и члана 38. став 1. тачка 4. Посебног колективног уговора за Електропривреду Србије, имају право на увећане зараде у

висини утврђеној општим актом и уговором о раду у утуженом периоду, као и право на уплату доприноса за обавезно пензијско и инвалидско осигурање Републичком Фонду за ПИО.

Како је преиначена другостепена пресуда и одбијена жалба туженог, то је потврђена и одлука о трошковима првостепеног поступка и одбијен захтев туженог да се обавезу тужиоци да му накнаде трошкове парничног поступка.

Имајући у виду наведено, Врховни суд је на основу члана 416. став 1. Закона о парничном поступку одлучио као у ставу првом изреке.

Будући да су тужиоци успели у поступку по ревизији, то им на основу чланова 165. став 2, 153, 154. и 163. став 2. Закона о парничном поступку, припадају и опредељени трошкови овог поступка за радње предузете од стране заједничког пуномоћника адвоката, према АТ и ТТ, и то: тужиоцу АА на име састава ревизије износ од 18.000,00 динара, таксе на ревизију у износу од 29.880,00 динара, на одлуку по ревизији у износу од 44.820,00 динара, што укупно износи 92.720,00 динара, а тужиоцу ББ на име састава ревизије износ од 9.000,00 динара, таксе на ревизију у износу од 29.680,00 динара и на одлуку по ревизији у износу од 44.520,00 динара, што укупно износи 83.200,00 динара те је одлучено као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Гордана Комненић с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**